केंद्रीय विद्यालय सीतापुर

प्रथम–सावधिकपरीक्षा

समयः–1:30 विषयः–संस्कृतम् पूर्णांकाः–40

कक्षा–अष्टमी

नाम.. अनुक्रमांक ....

दिनांकः–........................

निरीक्षकस्य हस्ताक्षरम्................................. परीक्षकस्य हस्ताक्षरम्................................

निर्देशाः–

- सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
- प्रत्येकं खण्डम् अधिकृत्य उत्तराणि एकस्मिन् स्थाने क्रमेण लेखनीयानि।
- प्रश्नानाम् उत्तराणि प्रश्नपत्रे एव लेखनीयानि।
- अस्मिन् पत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति –
- खण्ड–'क' अपठित–अवबोधनम् – 6 अ्ंकाः
- खण्ड 'ख'– रचनात्मक–लेखनम् – 8 अंकाः
- खण्ड 'ग' – अनुप्रयुक्त–व्याकरणम् – 12 अंकाः
- खण्डः 'घ' – पठित–अवबोधनम् – 14 अंकाः

खण्ड'क' अपठित अवबोधनम् (6 अंकाः)

प्रश्नः–1 गद्यांशं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत–

अस्माकं भारतस्य संस्कृतिः प्रतीक–प्रधाना संस्कृतिः। अस्माकं अनेकानि प्रतीकचिह्नानि सन्ति। यथा दीपकः प्रकाशस्य प्रतीकम् अस्ति। चक्रं समयस्य प्रतीकं मन्यते। स्वस्ति चिह्नं कल्याणस्य प्रतीकम्। अस्माकं संविधानद्वारा अपि अनेकानि चिह्नानि स्वीकृतानि। अस्माकं राष्ट्रपक्षी मयूरः अस्ति, राष्ट्रियपशुः सिंहः राष्ट्रीयं पुष्पं च कमलम्।

अस्माकं भारतमाता मातुः प्रतीकम् अस्ति। अस्माकम् अनेके राष्ट्रियाः दिवसाः अपि सन्ति। स्मरणीयाः एते दिवसाः।

एकपदेन उत्तरत– **(1×4=4)**

1. कस्य संस्कृतिः प्रतीक–प्रधाना संस्कृतिः?
   उत्तरम्–...।
2. मातुः प्रतीकम् किम् अस्ति?
   उत्तरम्–...।

3.दीपकः कस्य प्रतीकम् अस्ति?

उत्तरम्–.. ।

4. अस्माकं राष्ट्रपुष्पं किम्?

उत्तरम्–.. ।

पूर्णवाक्येन उत्तरत– **2**

1. भारतीयसंस्कृतिः कीदृशी अस्ति?

उत्तरम्–..

.... ।

खण्ड ख रचनात्मक–कार्यम् (8 अंकाः)

प्रश्नः–2 रेखाङ्कितानि पदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत– **(1×4=4)**

(क) गुणाः गुणज्ञेषु गुणाः भवन्ति।

प्रश्नः–...?

(ख) नद्यः सुस्वादुतोयाः भवन्ति।

प्रश्नः–...?

(ग) लुब्धस्य यशः नश्यति।

प्रश्नः–...?

(घ) मधुमक्षिका माधुर्यमेव जनयति।

प्रश्नः–...?

प्रश्नः–3 अधोलिखितानि पदानि प्रयुज्य वाक्यानि रचयत– (1×4=4)

(क) आवश्यकता –..

.

(ख) सामग्री –..

(ग) पर्यावरण सुरक्षा – ....

(घ) विश्रामगृहम् ....

खण्ड'ग' अनुप्रयुक्त–व्याकरणम्–(12 अंकाः)

प्रश्न–4 उदाहरणानुसारं पदानि पृथक् कुरूत– ***(1×4=4)***

यथा– समानमपि– समानम् + अपि

(क) अल्पमेव ....+................................

(ख) सर्वमेव ....+................................

(ग) माधुर्यमेव ....+..

(घ) महात्मनामुक्तिः..+..

प्रश्न–5. लट्लकारपदेभ्यः कृते लोट्–विधिलिङ्लकारपदानां निर्माणं कुरुत– (1×4=4)

	लट्लकारे	लोट्लकारे	विधिलिङ्लकारे
यथा–	पठति	पठतु	पठेत्
	(क) पिबामि	....	....
	(ख) हसतः	....	....
	(ग) नयामः	....	....
	(घ) खादन्ति	....	....

प्रश्न–6 मंजूषातः क्रियापदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत– (1×4=4)

भज ,कुरू , देहि, विधेहि

यथा– त्वं पुरतः चरणं <u>निधेहि</u>।

(क) ....गोविन्दम्।

(ख) मह्यं जलं...।

(ग) सततं ध्येयस्मरणं.......................................।

(घ) राष्ट्रे अनुरक्तिम्...।

खण्ड'घ' पठित अवबोधनम्(14–अंकाः)

प्रश्न–7 गद्यं पठित्वा उत्तराणि लिखत–

कस्मिंश्चित् वने खरनखरः नाम सिंहः प्रतिवसति स्म। सः कदाचित् इतस्ततः परिभ्रमन् क्षुधार्तः न किञ्चिदपि आहारं प्राप्तवान्। ततः सूर्यास्तसमये एकां महतीं गुहां दृष्ट्वा सः अचिन्तयत्–''नूनम् एतस्यां गुहायां रात्रौ कोऽपि जीवः आगच्छति। अतः अत्रैव निगूढो भूत्वा तिष्ठामि'' इति।

एतस्मिन् अन्तरे गुहायाः स्वामी दधिपुच्छः नाम शृगालः समागच्छत्। स च यावत् पश्यति तावत् सिंहपदपद्धतिः गुहायां प्रविष्टा दृश्यते, न च बहिरागता। शृगालः अचिन्तयत्–''अहो विनष्टोऽस्मि। नूनम् अस्मिन् बिले सिंहः अस्तीति तर्कयामि।

एकपदेन उत्तरत– (1×2=2)

1. सिंहस्य नाम किम्?

उत्तरम्–.. ।

2. गुहायाः स्वामी कः आसीत्?

उत्तरम्–.. ।

पूर्णवाक्येन उत्तरत– **2**

1. शृगालः गुहायां किम् दृष्टवान्?

उत्तरम्–..

.... ।

प्रश्नः–8 उचित कथनानां समक्षम् आम् अनुचितकथनानां समक्षं न इति लिखत– **(1×4=4)**

निजनिकेतनं गिरिशिखरे अस्ति।	
स्वकीयं बलं बाधकं भवति।	
गमनं सुकरम् अस्ति।	
पथि हिंस्रा पशवः न सन्ति।	

प्रश्न 9) पूर्णवाक्येन उत्तरत– **2x3=6**

(क) प्राचीनकाले विद्या कथं गृह्यते स्म ?

...

(ख)वृक्षाणां कर्तने कथं न्यूनता यास्यति ?

...

(ग) वयं कस्यां दिशि अग्रेसरामः ?

...